

Bulletin november 2022

‘Beeldbepalend’, leven en werk van de Leidse architecten W.C. Mulder en B. Buurman, lezing door Cor Smit, 8 november 2022

Je ontkomt er in Leiden eigenlijk niet aan. In vrijwel alle delen van de stad die vóór 1920 gebouwd zijn, vind je panden die ontworpen zijn door architect Willem Cornelis Mulder (1850-1920). In de kleine vijftig jaar (vanaf 1872) waarin hij actief was, werkte hij aan talloze projecten. Van soms weinig opvallende arbeiderswoningen tot statige herenhuizen; van eenvoudige winkelpanden tot imposante fabrieksgebouwen; gebouwen voor ontspanning en voor ontwikkeling, en veel meer. Sommige domineren het stadsbeeld, zoals het Volkshuis op de Apothekersdijk en de Meelfabriek ‘De Sleutels’ aan de Zijlsingel. En zelfs de grootste Leidse monumenten, de Pieterskerk en de Hooglandse Kerk, ontkwamen niet aan zijn toegewijde en vakbekwame hand. De recent verschenen biografie van W.C. Mulder zal tijdens de lezing de leidraad vormen.

Op het eind van zijn leven werkte Mulder samen met Bernard Buurman (1883-1951), die het architectenbureau voortzette na Mulders overlijden. Ook hij bouwde veel arbeiderswoningen, waarvan die in Staalwijk wel de fraaiste zijn, en diverse fabrieksgebouwen, zoals het huidige bedrijfsverzamelgebouw ‘Nieuwe Energie’ aan de Maresingel. De bekendste parels uit zijn werk zijn het voormalige Joodse weeshuis in de Roodenburgerstraat en het gebouw van sociëteit Amicitia, nu stadscafé Van der Werff.

Van historicus heeft Cor Smit zich ontwikkeld tot een veelzijdige Leidse stadshistoricus met veel publicaties over de stad van zijn hand. Meer info kunstkringleiderdorp.nl

Aanvang lezing 20.00 uur, aanmelden niet nodig

Locatie: Scheppingskerk, Van Poelgeestlaan 2, 2352 TD Leiderdorp. Niet-leden betalen 8 euro p.p.

1. Van het Bestuur

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van 11 oktober jl. is de vergadering akkoord gegaan met de Jaarrekening seizoen 2021-2022 alsmede met de Begroting seizoen 2022-2023. Tevens zijn drie bestuursleden die statutair het bestuur zouden moeten verlaten wederom voor een extra jaar benoemd i.v.m. de continuïteit. Met de opdracht dit seizoen enkele nieuwe bestuursleden aan te trekken.

2. Komende lezingen en activiteiten

- 8 november 2022 Lezing over de Leidse architecten W.C. Mulder en B. Buurman door Cor Smit
- 13 december 2022 Birgitte Mommers: 'Johannes Vermeer', vooruitlopend op de grote tentoonstelling in het Rijksmuseum begin februari 2023
- 10 januari 2023 Lezing over David Hockney: 'Je moet plannen om spontaan te zijn', door Wouter Maas
- 14 februari 2023 Een bijzondere avond, verzorgd door Erik Siebel en Liedewij Gerits: Muzikaal theater over 'Het leven van Gustav Mahler'
- 14 maart 2023 In het kader van de Boekenweek komt Onno Blom met zijn verhaal over leven en werk van Jan Wolkers

3. Terugblik lezing 11 oktober 2022, 'Art Nouveau in Amsterdam' door Max Put

In het boek 'Amsterdam Architecture' staat vermeld dat er vrijwel geen Art Nouveau is in Amsterdam. Max Put laat in zijn boeiende lezing zien dat er wel degelijk aansprekende panden in die stijl te vinden zijn in Amsterdam.

Art Nouveau, nieuwe kunst, komt in dezelfde periode op als Jugendstil (München) en Wiener Secession Kunst (met Gustav Klimt als belangrijke vertegenwoordiger). In Nederland wordt het ook wel 'slaoliestijl' genoemd, naar een affiche van Jan Toorop voor 'Delftsche Slaolie'. Al deze kunststromingen, met het accent op architectuur en toegepaste kunst, komen op omstreeks 1895 en duren tot de Eerste Wereldoorlog.

Er ontstaat geen echte 'stijl' met vaste kenmerken.

De krullerige en sierlijke ontwerpen zijn vaak terug te voeren op de natuur (Gaudi), maar ook strakkere ontwerpen (o.a. van Berlage) zijn onderdeel van deze stromingen. Het was een

zoektocht naar vernieuwing en het gebruik van nieuwe materialen en technieken.

In Nederland wordt dit geen Art Nouveau genoemd, maar Realisme. Berlage, de belangrijkste Nederlandse architect van dat moment, begon ook te zoeken naar nieuwe wegen, weg van de 19^e eeuwse stijlen zoals de Neogotiek en het Classicisme.

In zijn Beursgebouw zijn de tegeltableaus van Jan Toorop te vinden, die veel meer in de Belgische sierlijke stijl zijn dan de strakke buitenkant, en die Gustav Klimt hebben beïnvloed.

In Amsterdam is Art Nouveau vooral te vinden in de Concertgebouwbuurt (Oud-Zuid). Hotel American aan het Leidseplein (architect Willem Kromhout) is daar een prachtig voorbeeld van. Het is asymmetrisch met exotische elementen en doet denken aan het Alhambra en de Islamitische wereld. Het interieur van het hotel is van later tijd (1920) en is Art Deco, dat opkwam na de Eerste Wereldoorlog.

Het voormalige gebouw ('Burcht van Berlage') van de Nederlandse Diamantbewerkerbond is van buiten streng, maar van binnen versierd met krullen, vloeiende lijnen en cirkelvormen. Eduard Cuypers (neef van Pierre Cuypers en door hem zelf opgeleid) heeft aan de Jan Luykenstraat 2 (dé Art Nouveaustraat) een eigen woonhuis en bureau gebouwd met ramen in allerlei formaten. Het materiaal is heel divers, hout, baksteen, maar ook staal, dat nieuw is in een woonhuis. Ook het gebouw van het Algemeen Handelsblad aan de Nieuwezijds Voorburgwal is van zijn hand, met een gevel met heel verschillende elementen en vormen, en ook met planten en bloemen.

Zo is er nog veel te vinden, tegeltableaus, beeldhouwwerk, decoraties enz. Hoewel in de 50'er en 60'er jaren veel is afgebroken en details zijn verdwenen, werd na de hippiebeweging de Art Nouveau-stijl weer populair.

4. Voor u gezien en aanraders

Bezoek aan het Depot van Boijmans van Beuningen, Rotterdam

Het depot van Boijmans van Beuningen, dat bijzondere, gigantische, spiegelende gebouw is het eerste kunstdepot ter wereld dat toegankelijk is voor publiek.

Het staat naast Museum Boijmans van Beuningen in het Museumpark in Rotterdam. Meer dan 151.000 kunstwerken, resultaat van 173 jaar verzamelen, zijn er opgeslagen, gerangschikt en gestructureerd in veertien depotruimten met vijf klimaten.

U dient wel vooraf online een ticket te reserveren. Er zijn rondleidingen van een uur waarvoor u zich ook online kunt aanmelden. Maar, u kunt zich ook bij binnenkomst bij een speciaal loket melden voor een 'instap-rondleiding'. Deze duurt een half uur en is ook zeker de moeite waard. Door het hele gebouw heen komt u kunst tegen en zelfs de pas aangekochte 'Miró' is vrij te bewonderen. [Depot Boijmans Van Beuningen](#)

